

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан філологічного факультету
Білізія Ю. М.
2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українське словникарство ХХ–ХХІ ст.»

Рівень вищої освіти	бакалаврський
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітня програма	Українська мова і література в закладах загальної середньої освіти з мовами навчання національних меншин
Предметна спеціальність (спеціалізація):	014.01 Середня освіта. Українська мова і література
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Українське словникарство XX-XXI ст.» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності (спеціалізації) 014.01 Середня освіта. Українська мова і література освітньої програми Українська мова і література в закладах загальної середньої освіти з мовами навчання національних меншин.

Розробник: Сабадон І. В., професор, доктор філол. наук, професор кафедри.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри кафедри української мови протокол № 9 від 29 червня 2021 р.
Завідувач кафедри _____ Венжиневич Н. Ф.

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету протокол № 4 від 30.06. 2021 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Шаркань В.В.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 105	3-й	
Кількість модулів - 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3 самостійної роботи студента - 3	5-й	
	Лекції:	
	52	
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: письмова	Самостійна робота:	
	53	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Українське словникарство ХХ–ХХІ ст.» є озброїти студентів знаннями про словники української мови, видані протягом ХХ–ХХІ ст.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК-3).
2. Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-4).
3. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК-5).
4. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-6).
5. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК-7).
6. Здатність працювати в команді та автономно (ЗК-8).
7. Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК-9).
8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-10).
9. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-11).
10. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК-12).
11. Здатність аналізувати професійні ситуації, приймати рішення і діяти у правовому полі (ЗК-14).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Українське словникарство ХХ–ХХІ ст.» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 8. Елементарний курс мовознавства.

ОК 13. Лексикологія і фразеологія сучасної української мови і методи навчання лексики і фраземіки.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Українське словникарство ХХ–ХХІ ст.» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Досконале володіння українською мовою для здійснення вільного усного і писемного спілкування, володіння орфографічними, граматичними, фонетичними, стилістичними навичками для побудови зв'язного та правильного писемного та усного мовлення.	ПРН-1
Володіння основними методами лексичного дискурсивного та семантичного аналізу з урахуванням мовних і екстралінгвістичних факторів.	ПРН-2
Володіння методами аналізу мови з точки зору її історії та сучасного стану з використанням системи основних понять і термінів мовознавства; володіння знаннями про культурну семантику мовних знаків, що формується завдяки взаємодії мови і культури.	ПРН-3
Володіння сучасними методами обробки інформації в галузі професійної діяльності.	ПРН-9
Готовність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень.	ПРН-13
Наявність міцних знань із базових професійних дисциплін.	ПРН-21
Здатність досконало спілкуватися в усній і писемній формі українською мовою. Застосовувати мову відповідних етнічних спільнот у спілкуванні.	ПРН-24

Володіння елементарними комп'ютерними навичками.	ПРН-25
--	--------

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Українське словникарство ХХ–ХХІ ст.»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Оволодіти знаннями про найважливіші загальні і спеціальні енциклопедичні словники української мови.	
Добувати інформацію про українські мовні словники різних типів.	
Уміти користуватися словниками різних типів.	
Добувати із словників доброякісний фактичний матеріал для наукового дослідження.	
Здійснювати кваліфікований бібліографічний опис словників різних типів.	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Українське словникарство ХХ–ХХІ ст.» є:

- поточний контроль під час вивчення навчальної дисципліни, який проходить в індивідуальній, груповій, фронтальній формі. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль;
- метод підсумкового контролю – залік, який проводиться письмово. Поточний контроль знань та умінь студентів із навчальної дисципліни «Українське словникарство ХХ–ХХІ ст.» охоплює проведення двох модульних контрольних робіт та підсумкового контролю у формі зліку.

Методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- словесні методи навчання: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо;
- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань: репродуктивні, пошукові, дослідницькі та ін.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді, тестування та письмові домашні, самостійні роботи на практичних заняттях.

Форма модульного контролю: *підсумковий тематичний контроль* через виконання письмової контрольної роботи; *проміжний атестаційний контроль*, *поточний контроль за виконанням індивідуальних робіт*, винесених для самостійного опрацювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі писемної відповіді за екзаменаційними білетами.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3						50	100
20	15	15							

T1, T2 ... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5	T6	T7	T8	T9			50	100
8	8	8	8	8	10				

T1, T2 ... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття						
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)						
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	1	10	2	10		
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	10	2	10		
Презентація						
Реферат	3	30	6	30		
Есе						
Модульна контрольна робота	1	50	1	50		
Разом		100		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота з курсу «Українське словникарство XX–XXI ст.» містить 2 типи завдань:

- 1) перші три завдання охоплюють теоретичний матеріал і оцінюються 60 балами;
- 2) 4 наступні завдання мають практичний характер і стосуються перевірки практичних навичок студентів із курсу; оцінюються 40 балами.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Залікове завдання із курсу «Українське словникарство XX–XXI ст.» містить 7 завдань, у складі яких переважають практичні:

- 1) перше, друге і третє завдання охоплюють теоретичний матеріал і оцінюються 60 балами;
- 2) чотири завдання стосуються перевірки практичних навичок студентів із курсу й оцінюються 40 балами.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. *Енциклопедичні, тлумачні, перекладні словники української мови.*

Тема 1. Українські енциклопедичні словники.

Тема 2. Тлумачні словники української мови.

Тема 3. Перекладні українські словники.

Модуль 2. *Орфографічні та орфоепічні, етимологічні та історичні, словотвірні та морфемні і інші словники української мови.*

Тема 4. Орфографічні та орфоепічні словники.

Тема 5. Етимологічні та історичні словники.

Тема 6. Словотвірні та морфемні словники.

Тема 7. Словники іншомовних слів та мови творів одного письменника.

Тема 8. Словники синонімів, омонімів, антонімів.

Тема 9. Діалектні словники.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Форма навчання:						
	Усього	у тому числі:					
лекції		практичні	лабораторні	інди-відуальні	самостійні		
1-й семестр							
Модуль 1. <i>Енциклопедичні, тлумачні, перекладні словники української мови.</i>							
Тема 1. Українські енциклопедичні словники.	11	5					6
Тема 2. Тлумачні словники української мови.	12	6					6
Тема 3. Перекладні українські словники. Модульна контрольна робота.	12	6					6
Разом за модуль 1	35	17					18
Модуль 2. <i>Орфографічні та орфоепічні, етимологічні та історичні, словотвірні та морфемні і інші словники української мови.</i>							
Тема 4. Орфографічні та орфоепічні словники.	10	5					5
Тема 5. Етимологічні та історичні словники.	12	6					6
Тема 6. Словотвірні та морфемні словники.	12	6					6
Тема 7. Словники іншомовних слів та мови творів одного письменника.	12	6					6

Тема 8. Словники синонімів, омонімів, антонімів.	12	6				6
Тема 9. Діалектні словники. Модульна контрольна робота	12	6				6
Разом за модуль 2	70	35				35
Разом за семестр	105	52				53

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1			
2			
	Разом		

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Українські енциклопедичні словники.	5	
2.	Тлумачні словники української мови.	6	
3.	Перекладні українські словники.	6	
4.	Орфографічні та орфоепічні словники.	5	
5.	Етимологічні та історичні словники.	6	
6.	Словотвірні та морфемні словники.	6	
7.	Словники іншомовних слів та мови творів одного письменника.	6	
8.	Словники синонімів, омонімів, антонімів.	6	
9.	Діалектні словники.	6	
	Разом	53	

6.5. Індивідуальні завдання

Підготовка рефератів, презентація власних досліджень, виконання тестових завдань, анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи, пошук у комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем, аналіз словникових статей різних типів словників української мови і т. ін.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Мультимедійний проектор, інтерактивна дошка.
2. Пакети завдань для модульного та підсумкового контролю.
3. Офісні додатки, сервіси «Moodle», «Google Meet».

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бевзенко С.П. Історія українського мовознавства: Історія вивчення української мови. К., 1991. С.42–80.
2. Головащук С.І. Перекладні словники і принципи їх укладання. К., 1976. 247 с.
3. Горещкий П.Й. Історія української лексикографії. К., 1963. 243 с.
4. Москаленко А.А. Нарис історії української лексикографії. К., 1961. 162 с.
5. Паламарчук Л.С. Українська радянська лексикографія (Питання історії, теорії і практики). К., 1978. 203 с.

Допоміжна література

6. Гринченко Б.Д. Предисловіе. *Словарь української мови*: В 4 т. / За ред. Б.Гринченка. К., 1958–1959. Т. I. С. IX–XXXIII.
7. Гринчишин Д.Г. З історії створення історичного словника української мови. *Українська лексика в історичному та ареальному аспектах*. К., 1991. С.5–18.
8. Жовтобрюх М.А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918–1941). К., 1991. С. 14–24.
9. Кульчицька Т. Українська лексикографія XIII–XX ст.: Бібліографічний покажчик. Львів, 1999. 359 с.
10. Німчук В.В. Староукраїнська лексикографія в її зв'язках з російською та білоруською. К., 1980. 304 с.
11. Сабадош І.В. Перший енциклопедичний словник української мови. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія «Філологія»*. 1998. Вип. 3. С. 25–31.
12. Сабадош І. Українська діалектна лексикографія післявоєнного періоду. *Українська мова: Сучасність – історія*. Люблін, 2003. С. 93–108. Передруковано: Сабадош І. Українська мова в просторі і часі. Ужгород, 2015. С. 457–468.
13. Слово і фразеологізм у словнику. К., 1980. 250 с.
14. Українська мова: Енциклопедія. 3-є вид., зі змінами і доп. К., 2007 (2-е вид., випр. і доп. К., 2004).
15. Рецензії на словники української мови в журналах «Мовознавство», «Українська мова» та інших періодичних виданнях.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронний тлумачний словник української мови: Словник.ua.
2. Великий електронний словник української мови (ВЕСУМ).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____